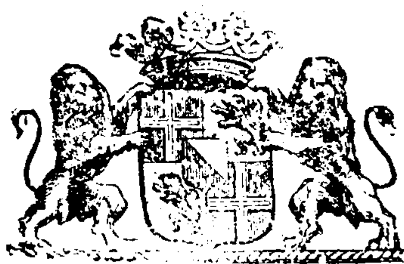
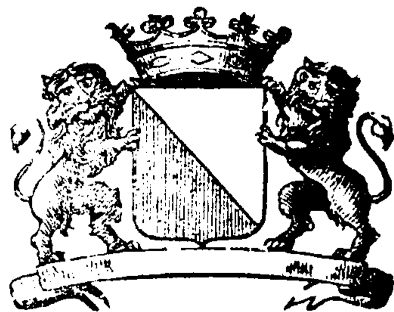
A. 1859. N°. 4.

WOENSDAG **5 JANUARIJ.**

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT 5 Januarij.

De Tweede Kamer.

Zoo heeft onze Tweede Kamer hare eerste jaarlijksche taak, de behandeling en vaststelling der Staatsbegrooting, ten einde gebragt. Even als in vorige jaren is daarmede weder een aanzienlijk gedeelte van het zittingjaar doorgebragt, is daaraan zooveel tijd besteed, dat de Eerste Kamer hare taak wel voor niet veel anders dan voor eene bloote vorm kon beschouwen, zoude alles, overeenkomstig de voorschriften der grondwet, vóór den aanvang van het nieuwe dienstjaar afloopen. Ontbrak aan de eene zijde alzoo de tijd, aan den anderen kant schijnt bij de meeste leden niet minder de lust te hebben ontbroken, om, behalve de begrootingstaak, vóór het winter reces nog veel af te doen. Het voorstel toch van den Voorzitter der Tweede Kamer, om de beraadslagingen over het wetsontwerp tot regeling van het koloniaal batig slot over 1856 nog voor dien tijd te doen plaats hebben, werd niettegenstaande het door den minister van kolonien ten krachtigste ondersteund werd, omdat hij meende, dat zijne inlichtingen anders veel van hare waarde konden verliezen, met 30 tegen 29 stemmen verworpen, en het tegenvoorstel van den heer *Schimmelpenninck van der Oije*, om die zaak *uit te stellen* tot na het reces, aangenomen. Wij herhalen het er is alzoo buiten de gewigtige aangelegenheid *der tienden*, waarop we onlangs de aandacht vestigden, niet veel anders verrigt dan de vaststelling der Staatsbegrooting. En toch, wij hadden bij de opening der tegenwoordige zitting meer en beter verwacht. Bij den aandrang waarmede de gewigtigste wetsontwerpen gestadig bij de Kamer inkwamen; bij de overtuiging, die haar, die de geheele natie bezielen moest, dat daaronder onderwerpen waren van dringend gewigt; bij de bewustheid, die zeker velen koesterden, dat vorige zittingen vrij onvruchtbaar voor de groote belangen des lands gebleven waren, kon dergelijke verwachting niet ongerijmd schijnen: had men althans geene bijna kinderachtige haast verwacht, om naar huis te komen, en welligt voor twee maanden 's lands zaken te laten rusten. Maar, vraagt men ons welligt, wilt gij dan de Kamer beschuldigen; wilt gij haar van werkeloosheid betichten; wilt gij hare handelingen afkeuren; of zoudt gij mogelijk zelfs het geheele grondwettige stelsel der éénjarige begrootingen willen doen verdwijnen, waarmede zeker veel tijds zoude gewonnen worden? Niets van dat alles; maar wij achten het evenzeer de taak der publieke pers de handelingen der vertegenwoordiging van tijd tot tijd na te gaan en te toetsen als de voorstellen en handelingen der bij uitsluiting dusgenaamde regering, of meer eigelijk der uitvoerende magt. Wij rekenen dit van te meer belang, omdat er in dit opzigt bij de dagbladpers eene groote eenzijdigheid schijnt te bestaan. Of trekken de meeste organen der publieke opinie in den regel niet partij voor de vertegenwoordiging en tegen de regering: is niet bijna altijd wat de eerste doet goed en wel gedaan, terwijl het geen maatregel der eerste aan de veelzijdigste, soms scherpste, niet zelden onbillijkste kritiek zal ontbreken? Vergeet men daarbij niet al te dikwerf, dat verre het moeijelijkste gedeelte der regeringstaak bij de eigenlijke regering berust, die maatregelen moet voorstellen en in allerlei behoeften voorzien, terwijl de taak der wetgevende magt betrekkelijk gemakkelijker is, als meer van lijdelijken aard, als meer eene beoordeeling en kritiek van het door anderen voorgestelde behelzende? Vergeet men niet te veel het bekende spreekwoord »la critique est aisée, mais l'art difficile," of ons oud vaderlandsche, »dat de beste stuurlieden steeds aan wal zitten?" Wij meenen die vragen in het algemeen bevestigend te kunnen beantwoorden. Men make daaruit echter niet op, dat wij de wenschelijkheid en nuttigheid van dergelijke kritiek over regerings-daden en voorstellen betwijfelen. Wij zouden dan ons zelven weerspreken, die daarin nimmer achterlijk waren, en die nooit schroomden of ook schroomen zullen, om hare maatregelen, naar onze beste inzigten, te toetsen en te beoordeelen, ons des noods openlijk daartegen te verklaren. Wij verlangen dan ook hier niets als billijkheid: eene kritiek, die zich ook uitstrekt over de handelingen en redeneringen der wetgevende magt. Wij willen ook dezen ter toetse zien komen en des noods zien afkeuren en veroordeelen. Wij wenschten, dat van menige moeijelijkheid, van menig verschil van meening, tusschen de regering en de kamer, door het publiek meer in bijzonderheden kon worden kennis gedragen, om tusschen beiden een billijker oordeel te kunnen vellen, dan nu dikwerf geschiedt. Wij willen trachten hiertoe van tijd tot tijd eenige aanleiding te geven, niettegenstaande het gevaar, dat wij daarbij loopen, om voor *ministerieel*, of wel *reaktionnair* te worden gehouden.

Van werkeloosheid zullen wij onze Kamer zeer zeker niet beschuldigen, wanneer men daaronder althans zoude moeten verstaan een stilzitten of vooral een *stilzwijgen*. Hebben wij juist voor eenigen tijd nog niet opmerkzaam gemaakt, op de stapels drukwerk, die uit hare afdeelingen, alléén over de begrooting zijn uitgegaan? Liggen niet daar bijbladen op bijbladen gestapeld en opgevuld met dikwerf zeer lange en welsprekende redevoeringen over hetzelfde onderwerp? Intusschen doet zich toch, bij nadere overweging van dat alles, de vraag wel eens op, of die groote werkzaamheid en spraakzaamheid steeds even doelmatig wordt aangewend: of niet dezelfde grondigheid zoude kunnen verkregen worden bij grooter beknoptheid: of men wel steeds en altijd genoegzaam het belang der zaken in het oog houdt? Hoogst vreemd en verrassend toch moet voor elken onkundige de geheele afloop der begrootingszaak, ook in dit zittingjaar wederom geweest zijn. De voorloopige stemming van de meerderheid der leden van de Kamer, blijkens de verslagen over de verschillende hoofdstukken, was hoogst ongunstig. Vooral trof dit ongunstig oordeel de begrooting van binnenl. zaken. Men had niet slechts de grootste bezwaren tegen het verhoogd eindcijfer, maar bij dit en andere hoofdstukken, werden zoovele bedenkingen tegen de details geopperd: er werden zoovele aanmerkingen en uitwijdingen ook dikwerf over de kleinste onderdeelen in het midden gebragt, dat de min kundige al ligt tot het besluit ware gekomen, dat het met onze administratie aller jammerlijkst moest gesteld zijn, en dat hij, zelfs na de oplossing of volkomen wederlegging van vele dier bezwaren door de regering, zich nog kwalijk een afloop had kunnen voorstellen, zooals die werkelijk plaats vond. Al de hoofdstukken der begrooting toch zijn met overgroote meerderheid, ja, *bijna met algemeene stemmen aangenomen*. *Wij* zelfs vonden deze uitkomst *verrassend*.

Men meene, naar aanleiding van deze laatste verklaring niet, dat wij deze eindbesluiten der Kamer zouden afkeuren; dat wij haar zouden willen beschuldigen, dat zij niet enkele hoofdstukken der Staatsbegrooting had doen vallen. Wij verheugen ons in de geheele, in de zooveel mogelijk eenstemmige aanneming. Maar wij vragen toch, welke is nu de oorzaak van deze schijnbare tegenstrijdigheid: is zij goed en in het belang der zaken. Wij antwoorden op het laatste neen! Wanneer *de Kamer* zoo geheel anders beslist, dan men van *de leden* der Kamer zoude meenen te moeten verwachten, kan dit niet strekken om achting of vertrouwen voor haar in te boezemen. Hiertoe bestaat er een te naauw verband tusschen de Kamer als eenheid, als zedelijk ligchaam, en hare individuële leden. Er volgt ook uit, dat er veel woorden en inkt gebruikt zijn, die eigenlijk, naar het eindoordeel der Kamer zelve, weinig ter zake deden. En zoude men hieruit weder niet 't gevolg mogen trekken, dat er bij het voorloopig onderzoek dikwerf te veel wordt omgehaald, noodeloos omslagtigheid veroorzaakt, de regering met détails en tijd vorderende kleinigheden afgemat, en zoodoende aan den gang der Staatszaken, aan de behandeling van groote en gewigtige aangelegenheden inderdaad schade toegebragt? Zoude men niet tot het besluit mogen komen, dat er bij de publieke diskussiën meer uitvoerigheid heerscht, dan voor grondige behandeling der zaken noodig is? Dat daar zeer veel nog eens mondeling herhaald wordt, wat reeds zeer uitvoerig in verslagen en memoriën was gedrukt? Dat er onder die publieke diskussiën alzoo veel voorkomt, wat niet geheel van *effektmakerij* is vrij te pleiten? Doet men niet goed hiertegen te waarschuwen, als beneden de waardigheid van eene wetgevende vergadering?

— Wat we gister reeds met een woord vermeldden, is heden de meest gewigtige aangelegenheid. De *Constitutionnel* geeft letterlijk op, wat keizer *Napoleon* aan den Oostenrijkschen gezant gezegd heeft; de gebezigde woorden zijn zeker welwillend; maar ze geven te gelijkertijd toch blijk van eene spanning, waarover men zich dadelijk zoo zeer heeft verontrust, dat zelfs de fondsen 1 pCt. op de Parijsche beurs gedaald zijn. Die daling zou men als gunstig kunnen beschouwen, omdat ze getuigen, hoezeer men het behoud van vrede en rust allernoodzakelijkst acht, en de eerste, die beiden in gevaar bragt, dus niet alleen de geheele verantwoordelijkheid daarvan zou dragen, maar op den meest algemeenen onwil, de hoogste afkeuring zou moeten staat maken; daar er nu geen oorlog mogelijk is, zonder geld, en 't geld uit de beurzen der partikuliere personen moet komen, moeten ook de vorsten met de openbare meening een weinig te rade gaan, hoe onbeperkt anders ook hun gezag zij; de openbare meening heeft zich op de Parijsche beurs thans dadelijk duidelijk verklaard. Toch is het veld nu ruim geopend voor alle Pessimisten. De taal des keizers, de toestand van Italië, de daling van fondsen, 't is alles wat zij kunnen wenschen, om de gemoederen gejaagd te maken.

Maar wat is de oorzaak van de spanning tusschen Frankrijk en Oostenrijk, eene spanning die te gewigtiger is, omdat de laatstgenoemde staat ook met Rusland op zoo onvriendschappelijken voet staat? Eensdeels zal die wel grond hebben in de geheele houding van het Weenerkabinet aan den Donau, waar de Oostenrijksche politiek zoo Turksch is, en ze telkens in strijd komt met de daar meer liberale Fransche staatkunde; anderdeels echter moet er ook omtrent Italië verschil bestaan tusschen de zienswijze van Oostenrijk en Frankrijk, en zou volgens de *Times* het hof der Tuileriën de bezettingstroepen uit den kerkelijken staat wenschen terug te trekken, als Rome niet door eene meer liberale staatkunde tot de bevordering van de rust en welvaart van Italië wilde medewerken. In hoeverre dit laatste geheel juist zij moet de tijd leeren. Het zou toch opmerkelijk zijn, dat de Fransche keizer, die zelf den Franschen zoo weinig vrijheid durft geven, overal elders verbetering en vooruitgang wilde bevorderen! Buitendien is het terrein van Italië veel gevaarlijker dan dat van den Donau. In dat schier-eiland heeft de werking van Franschen tegen Oostenrijkschen invloed reeds zoovele onheilen verwekt; wordt daarover weder gestreden, dan is 't zeker wel een weinig te vreezen, dat de strijd zich niet steeds in enkele woorden zal lucht geven. Te meer dreigend wordt de zaak, als men elken dag slechter berigten ontvangt uit Italië, waar in 't Milanesche de ontevredenheid der bevolking zich telkens meer openbaart, waar die, ook op andere punten, alleen door talrijke krijgsbenden wordt beteugeld, en waar men helaas in de laatste dagen herhaaldelijk hoort gewagen van wapening en bijeentrekking van legermagten.

Wij blijven echter bij onze hoop; mogen de nevelen, die zich verheffen, en die zich sinds den aanvang des jaars zelfs een weinig schijnen zâam te pakken, weldra worden weggevaagd. — Na deze korte uitweiding over de verhouding tusschen Oostenrijk en Frankrijk kunnen we verder kort zijn. De afgezette vorst van Servië *Alexander* is reeds naar Weenen, en *Milosch* wil de opvolging aanvaarden; zelfs de Porte schijnt, niettegenstaande eerst andere instruktiën waren gegeven, de troonsverwisseling goed te zullen keuren. In Moldavië zijn de verkiezingen, gelijk we gister zeiden, in behoudenden zin uitgevallen; in Wallachije wordt daarentegen verwacht, dat de liberale partij zal zegevieren, en daardoor de heer *Galesco* aan 't bewind zal komen; maar in beide vorstendommen is 't rustig, en eene bijeenkomst van de Parijzer konferentie schijnt er te minder noodig om. Daarom is 't van minder gewigt, in hoeverre en door wien op eene nieuwe bijeenkomst der konferentie is aangedrongen. — Van de Jonische eilanden is geen nieuws. Aan den heer *Gladstone*, Engelands buitengewonen kommissaris voor de Jonische eilanden, is te Athene eene schitterende ontvangst te beurt gevallen. Er is alle reden om te denken, dat de hoop der Grieken, om de Jonische eilanden of een deel daarvan, bij hun land ingelijfd te zien, in die ontvangst haar aandeel heeft gehad. Zooveel is althans zeker, dat

zij eerst 's daags na het vertrek van den heer *Gladstone* kennis gekregen hebben van zijne toespraak aan den bisschop van Zante, eene toespraak, welke allezins geschikt was aan die hoop den bodem in te slaan, wijl ook daarin gezegd werd, dat Engeland wel bereid was liberale koncessiën te doen, maar het zich overigens blijft houden aan de bepalingen van het traktaat van 1815. — Eindelijk is ook over Madrid het berigt ontvangen, dat Mexiko aan Spanje voldoening heeft gegeven, en is van die zijde verdere moeijelijkheid voorkomen. — Omtrent den vrij ongelukkigen loop van zaken in Luxemburg, vindt men hieronder nog enkele bijzonderheden.

Per telegraaf wordt ons gemeld, dat de *Times* van heden betoogt, dat men eenige bezorgdheid koestert voor ernstige verwikkelingen tusschen Oostenrijk en Sardinië. Het blad verontschuldigt het hof van Weenen, dat het de voorslagen van Frankrijk, om Rome tot verbeteringen te bewegen, heeft verworpen, omdat die een minder eerlijk voorwendsel hadden; het blad vermaant ten sterkste, om zich overigens niet in de zaken van Italië te mengen. — De *Morning Chronicle* hoopt, dat Oostenrijk ten slotte de Fransche voorslagen zal aannemen, omdat die slechts gegrond zijn op 't geen bij de Parijzer konferentie is toegezegd.

— Z. M. heeft tot lid en president van het kollegie van kuratoren der hoogeschool te Utrecht benoemd de minister van Staat jhr. mr. *A. G. A.* Ridder *van Rappard*; — voorts is aan *J. A. van den Broek*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als plaatsv. kantonr. te Sommelsdijk; — benoemd tot ontvangers: te Warmenhuizen c. a., de heer *G. Overhoff*, ontv. te Wieringerwaard; te Wieringerwaard, de heer *H. de Bosson*, rijksklerk bij het entrepôt te Amsterdam; te Wognum en Zwaag, de heer *M. Boon*, ontv. te Havelte; te Spanbroek c. a., de heer *J. A. Bakker*, te Haren; en is aan jhr. *A. J. Melvill van Carnbee*, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als ontv. te Noordscharwoude c. a.

Z. M. heeft benoemd tot komm. der orde van den Ned. Leeuw jhr. mr. *J. v. Iddekinge*, staatsraad in buitengewone dienst; — Voorts is aan *L. S. de Jongh van Son van Raamsdonk*, op verzoek, eervol ontslag verleend als burgem. der gem. Raamsdonk, onder dankbet.; benoemd tot burgem. der gem. Wervershoof, *K. Koopman*, sekr. dier gem.; — en is aan den insp. van den waterstaat *F. W. Conrad*, te 's Gravenhage, vergunning verleend tot het aanvaarden der betrekking van lid van den raad van bestuur over de werken ter doorgraving der landengte van Suez, en der betrekking van kommissaris van Z. K. H. den onderkoning van Egypte bij dien raad.

— Naar men verneemt heeft Z. M. de Koning, den baron *van Pallandt van Keppel*, uit Gelderland, benoemd tot HDs. kamerheer in buitengewone dienst.

*— Men schrijft ons uit 's Hage 4 Januarij:

»Z. M. de koning heeft, op daartoe gedaan verzoek, mevrouw de baronnesse *van Aylva van Pallandt van Neerijnen*, geboren *van Schellinga*, eervol ontslagen als grootmeesteresse van het huis van H. K. H. prinses *Hendrik* der Nederlanden.

»Het bal ten hove, gisteren avond gegeven, was zeer geanimeerd en eindigde, zoo als gewoonlijk de groote bals, ten 12 ure.

»Z. M. de koning en H. M. de koningin namen geen deel aan de dansen, trouwens dit is op die groote bals ook niet gebruikelijk.

»Z. M. de koning bleef tot 11$^{1}/_{2}$ uur in de danszalen en begaf zich toen naar HD. apartementen.

»H. M. de koningin vertrok aan het einde van het bal, ten 12 ure.

»Naar men verzekert zullen er in dezen winter drie groote bals ten hove worden gegeven.

»Morgen geeft de minister *Rochussen* een diner ter eere van generaal *de Steurs*, onlangs uit Indië in het moederland teruggekeerd."

— Men meldt uit Luxemburg van 2 dezer:

Men verzekert, dat Z. K. H. prins *Hendrik*, die instruktiën van Z. M. den groothertog had gevraagd nopens hetgeen in den tegenwoordig gespannen toestand tusschen het ministerie en de Stenden te doen viel, die instruktiën thans heeft bekomen, en dat, naar luid daarvan, den prins de magt zou zijn verstrekt, om, zoo de omstandigheden dit noodzakelijk mogten maken, tot eene ontbinding der Stendenvergadering over te gaan.

De zitting is intusschen reeds eergister gesloten. [illegible] zijn de permanente budgetten aangenomen. [illegible] den dag twee zittingen, en in de avond- [illegible] het votum van afkeuring tegen den [illegible] van finantiën, (zie ons no. van gisteren) [illegible] Ook den 31. werden twee zittingen [illegible] Daarin werd de begrooting van uitgaven [illegible], nadat de meeste artikelen van het eerste hoofdstuk (supplementaire kredieten voor de op het permanent budget gebragte uitgaven) waren verworpen. Door de welligt te volgen ontbinding ontwijkt de regering de noodzakelijkheid om de verg. in den loop des jaars weder bijeen te roepen.

:— Naar men verneemt, is het voorloopig verslag van de rapporteurs der Tweede Kamer, nopens de voordragt, betreffende de verleende koncessie voor den aanleg van spoorwegen, in gereedheid, en zal hetzelve eerlang het licht zien. Men verzekert, dat in dit verslag geheel het vraagstuk der spoorwegen in 't breede wordt behandeld.

Men meldt, dat eerlang bij de Tweede Kamer zal worden ingediend een ontwerp van wet, betreffende de regten van buitenlandsche naamlooze vennootschappen hier te lande, en men verzekert, dat daarin zal worden bepaald, dat dergelijke vennootschappen in dit land niet zullen mogen worden gevestigd, dan met koninklijk verlof, en dat geen agent derzelve zal worden erkend, die niet door twee handelshuizen, als gunstig bekend, zal worden aangewezen.

— Door de benoeming van Mr. *C. C. A. Beens*, kantonregter te Oosterhout, tot kantonregter te Breda, houdt die heer op lid te zijn van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en wordt eerlang eene nieuwe keuze in het kiesdistrikt Tilburg te gemoet gezien.

— Men verneemt, dat eerlang naar het vaderland zal terugkeeren de heer mr. *J. H. Donker Curtius*, opperhoofd en Nederl. kommissaris in Japan, die zich zoo zeer onderscheiden heeft door zijn beleidvol gedrag daar te lande, ter verwezenlijking van de edelaardige staatkunde, door wijlen koning ***Willem II*** in dertijd gehuldigd en door onzen tegenwoordigen koning zoo onbekrompen bevestigd, in het belang niet alleen van Nederland, maar van die beginselen van den wereldhandel, die zijn in het algemeen belang der menschheid.

*— Men schrijft ons van Cadix den 25. Dec. van ons oefenings-eskader:

»Ons eskader, dat zoo ferm in zee was gestoken, was den tweeden nacht, na het vertrek uit Portsmouth reeds uit elkander geraakt. Men had veel slecht weêr, en daardoor nog al averij gemaakt. Vooral de Evertsen en de Wassenaer. Eindelijk is men den 11. Dec. op het bepaalde rendez-vous te Porto Santo nabij Madera weder vereenigd geworden, nadat de Vesuvius naar Teneriffe gezonden was, om de Citadel van Antwerpen en Vice admiraal Koopman, bijaldien die schepen daarheen waren geloopen, te waarschuwen, dat de admiraal hen bij Porto Santo wachtte. Beide laatstgenoemde schepen hadden bij de komst van de Vesuvius reeds drie dagen te Santa-Cruz gelegen. Den 11. Dec. zette het geheele eskader koers naar Cadix. De gelegenheid was vrij gunstig, zoodat er van geen stoom gebruik werd gemaakt, voordat wij nabij de kust waren. Den 17. Dec. lieten de schepen het anker voor Cadix vallen. Nadat de gewone schoten en officiëele bezoeken waren afgeloopen, stoomde het eskader den 21. Dec. naar de marine-werf te Caracas, om de geledene schade te herstellen. De Wassenaer is bezig, om eene nieuwe schroef in te zetten; alle schepen hebben breeuwers aan boord; de Evertsen, die van achteren ontzet is, moet de meeste reparatie hebben. Men schat den tijd op vier weken, die er zullen noodig zijn, om de geleden schade te herstellen. Dat is wel een ongelukkig begin voor een oefeningstogt, die slechts eenige maanden duren moet. Met belangstelling heeft men op 't eskader de aanneming van het budget voor de marine en de diskussiën gelezen, die er over hebben plaats gehad: dat de schepen met eene negenmijls vaart vloot gehouden hebben is juist; maar de gelegenheid was allergunstigst, en er werd toen zoowel van stoom als van zeil gebruik gemaakt. Wanneer er alleen gestoomd of alleen gezeild ware geworden, gelooft men niet, dat het vlootnouden met die vaart zoude hebben plaats gehad. De Wassenaer schijnt als zeilschip beter te voldoen dan de Evertsen, ofschoon laatstgenoemd schip eenigzins meer vaart loopt; de Koopman zeilt en stoomt ook harder dan de Citadel; de Vesuvius is een net vlug scheepje, 't welk zeer goed met het eskader kan meêdoen. Het weder heeft nog niet toegelaten om oefeningen te doen plaats hebben, behalve de gewone exercitiën binnen boord met het geschut en geweren. Het is te hopen, dat na het vertrek uit Cadix de gelegenheid, om te oefenen, gunstiger worden zal; door dat aanhoudend slechte weêr verarmt alles aan boord, en de ekwipaadje lijdt geweldig nadeel aan plunjes, daar niets voor nat-worden kan worden gevrijwaard.

De Spaansche zeemagt begint ook vooruit te gaan; er liggen hier verscheidene nieuwe stoomschepen en op de werf zelve is men druk aan het bouwen. De autoriteiten hebben met de meest mogelijke voorkomendheid en beleefdheid, al wat wij noodig hadden, ter onzer beschikking gesteld. Het is nog onzeker, waarheen de bestemming zijn zal, wanneer wij Cadix verlaten; dit zal waarschijnlijk ook afhangen van den tijd, dien wij hier moeten doorbrengen, want in ieder geval moet het eskader de komst van het transportschip de Merwede afwachten.

Dat het besluit van de Tweede Kamer, om de pensioenen te verhoogen voor hen, die in Indië gediend hebben, met vreugde vernomen is, behoef ik niet te verzekeren; dat is een maatregel, waarvoor het geheele korps den minister erkentelijk zal zijn, en dat niet anders dan den goeden geest kan bevorderen. Men kan 't overigens met den minister zeer wel eens zijn, dat de geest in 't korps zoo slecht niet is; men behoeft daarom nog niet te verlangen, om voor zijn genoegen te blijven varen, als men, na eenige jaren in zeedienst te hebben doorgebragt, in de gelegenheid is eene fatsoenlijk betaalde betrekking aan den wal te erlangen. Maar de lust om te dienen, om ten goede mede te werken, om de eer der vlag op te houden, die is, misschien op eene enkele uitzondering na, algemeen; eenige bevoorregten zullen er altijd zijn: die zijn moeijelijk te weeren, daar is men onder ieder bestuur aan gewend, en zoolang die bevoorregten geen onwaardigen zijn, zal de goede geest er zooveel niet door lijden. Een minister, die zooveel warme belangstelling in de marine toont, als de heer *Lotzy* doet, moet op den duur wel de toegenegenheid van het korps verwerven. Uit die toegenegenheid volgt vertrouwen in de toekomst en tevredenheid. Te regt zegt dan ook de minister: »strikte regtvaardigheid is het beste middel om den goeden dienst staande te houden." Dat alles verlangen de zeeofficieren van alle rangen en onderdeelen; betrachte men in *alles* regtvaardigheid, voor zooverre dit mogelijk is en men zal de pruttelaars tot zwijgen brengen. Een ieder zal op zijn beurt eene minder aangename plaatsing, zonder er tegen te morren, aannemen, omdat hij weten zal, dat eene volgende keer hem iets beters wachten moet. Algemeen acht men het ook een vereischte, om, bijaldien men geene grootere schepen dan fregatten wil bouwen, deze toch met de *grootst mogelijke* stoomkracht te doen voorzien. Snelheid van beweging is een eerst vereischte; het schip dat die bezit, behaalt de overwinning, de laagste fregatten die Engeland bezit, hebben nog 1000 paardenkracht; ook Frankrijk neemt proeven, om zooveel mogelijk snelheid van beweging aan zijne fregatten te geven. Wat doen wij met schepen die in oorlogstijd niet bruikbaar zijn of genomen zullen worden? Het is te hopen, dat men er bij ons dus van zal afzien om slechts hulp-stoomvermogen te geven."

— Het *Hbl.* een artikel aan de bespreking in onze Kamers van het eervol ontslag aan den heer *d'Engelbronner* wijdende, zegt, nadat hij de verantwoordelijkheid van de zaak ook op deze regering werpt, als zij na gepleegd onregt, onwil toont, om dat te herstellen:

»Bovenal wane toch niemand, dat het hier slechts het partikulier belang van een huisvader en zijn gezin geldt. Het geldt de vraag, of in een tak van onzen regeringsvorm onregt en willekeur bestaanbaar zijn.

Ieder ambtenaar aan een der departementen van algemeen bestuur moet weten en weet ook, dat hij aan ontslag bloot staat en geen voortdurend regt op zijne betrekking heeft. Maar waarborgen mogen in het publiek belang worden gevorderd, tegen het toekennen of onthouden van wachtgelden naar willekeur en onder onwettige voorwaarden; en, wat het meest van allen geldt, de ambtenaar zoowel als ieder burger heeft een heilig regt op zijne eer en goeden naam; niet dan wanneer hij van wangedrag overtuigd is, mag hem die ontroofd worden.

Eene regering, die van hare ambtenaren verwacht, dat zij zich voor een handvol geld eene onverdiende schandvlek zullen laten welgevallen, eert zich zelve niet."

— De *Amst. Ct.* berigt, dat de heer mr. *H. Amershoff*, direkteur vice-president der Ned. Rijn Spoorweg-maatschappij zich tot de regering had gewend met een aanvraag voor koncessie van een spoorweg van Scheveningen, in de nabijheid der aldaar geprojekteerde haven en loopende langs 's Hage en Gouda naar den Rijn-spoorweg, waarvoor werd gevraagd eene rente garantie van 3 pCt., terwijl men hoopte nader in overleg te treden. Hij verzocht daarbij de voorkeur van den aanleg. Door de reg. is te kennen gegeven, dat die voorkeur niet kon worden gegund, aangezien reeds door anderen voor den aanleg en de exploitatie der bedoelde lijn eene koncessie was aangevraagd.

— Wij vernemen, zegt de *Stoompost*, dat de heer *de Brouwer van Hogendorp* binnen eenige dagen, altans in den loop dezer maand, eene reis naar Rusland zal doen, waar hij uitgenoodigd is, ter regeling eener spoorweglijn van Moskou naar Saratoff, groot 800 Ned. mijlen, waarvan de werkzaamheden in het voorjaar zullen aanvangen. Zijn wij wel onderrigt, dan zal de afwezigheid van den heer *de Brouwer van Hogendorp* van korten duur zijn, en wordt hij uiterlijk reeds in het begin van Maart alhier terugverwacht.

*— De groote maatschappij der spoorwegen van Rusland heeft aangekondigd, dat men op de aktiën, waarop tot dusverre slechts 37 roeb. 50 kop. zijn gestort het overige der som ad 87 roeb. 50 kop. van af den 1. Jan. zal kunnen storten, waartegen aan de deelhebbers de aktiën zullen worden afgeleverd.

[] Ultrajectina Rec.·. 2e Gr.·. Woensdag 5 Januarij 1859. 's avonds ten 6 ure.

Reç .·. 1e Gr. .·. ten 7 ure.

— Men verneemt, dat door den heer *E. A. Frantzen*, luit.-kol., kommandant van het 1ste reg. vesting-artillerie, te Delft in garnizoen, aanvraag is gedaan om in het genot van pensioen te worden gesteld.

— Meermalen is er gesproken van eene telegrafiesche verbinding met Oost-Indië, over Singapore, met het vaste land van Europa en met het moederland. Thans verneemt men, dat de onderhandelingen over die zaak in den laatsten tijd aanmerkelijk zijn gevorderd, zoodat de zaak hare verwezenlijking nabij is.

— Aan een partikulier schrijven uit Batavia ontleent men het volgende:

Nadat het benoodigde materieel voor den telegraaf van Anjer naar Banjoewangie 29 maanden tijds heeft noodig gehad, om van Nederland naar Java te komen, is de voltooijing dier lijn nabij. Men is Probolingo reeds gepasseerd. Als men nu echter meent, dat men van dit alhier zoo hoogst nuttig middel van gemeenschap een spoedig gebruik zal kunnen maken, dan bedriegt men zich. Er moet nu weêr gewacht worden op het personeel.

— In de zitting van den Haagschen gemeenteraad is gister met 27 tegen 4 stemmen het voorstel van eenige leden dat de gemeente zou voorzien in de regeling van geheel het lager onderwijs verworpen. Het getal der armenscholen is bepaald op zeven.

— Gister morgen is door de duinkommissie te 's Hage weder een vrij aanzienlijk getal personen in de Scheveningsche duinen te werk gesteld, tot ontginning van gronden aldaar.

— Volgens berigt van Suriname, dd. 5 Dec., is de schout-bij-nacht *Baudin*, goeverneur van Fransch Guyana, den 25. Nov. aldaar aangekomen en feestelijk ontvangen. Hij werd door het stoomschip Le Daim aangebragt. 's Middags had er een luisterrijk diner op het goeverneméntshuis plaats. Den volgenden dag was er diner van 60 koeverts. Onder de feestelijkheden behoorde ook nog, dat in het fort Zeelandia door de onderofficiers van het garnizoen aan die van Le Daim een bal werd gegeven. Den daaropvolgenden Zondag had er weder diner ten goevernementshuize plaats, waarbij de goeverneur *Baudin*, als antwoord op een dronk, door den goeverneur *Schimpff* uitgebragt, een toast op Z. M den Koning *Willem III*, de Koningin en het huis *van Oranje* instelde. Voorts had er parade, thé-dansant, een feest op de plantage Jagtlust, van mr. *B. Lyon*, enz. plaats. Den 2. Dec. vertrok de Fransche goeverneur weder met zijn gezin naar Cayenne.

— Uit Bloemfontein wordt geschreven, dat door de plundertogten der Kaffers 50 gegoede burgers zijn geruïneerd; buitendien is de laatste oorlog zeer onhandig gevoerd, en men heeft daarbij het verlies te betreuren van een 40tal mannen, meestal huisvaders. Te Bloemfontein is eene worsteling tusschen de kandidaten voor den volksraad de heeren *Smellekamp* en *Hamelberg*. Van den eerste zegt men, dat hij de Engelsche partij heeft omhelsd, van den laatste, dat hij zelf aan het hoofd van den Staat als president zoekt te geraken. Voorts zijn er twee Hollanders te Winburg, als *Kleyn* en *de la Faille*, die elkander het lidmaatschap van den volksraad betwisten. Wij hebben hier derhalve allerwege partijschappen, want de drie voorname partijen, waarover men eenige maanden geleden schreef, rusten ook niet.

:— Dezer dage is voor den Hoogen Raad behandeld de zaak van een molenaar, die, beschuldigd van het overtreden van de wet van 1 Maart 1815 in hooger beroep door de regtbank van Dordrecht is veroordeeld, en zich daartegen in kassatie heeft voorzien. De Raad heeft dit beroep verworpen, en heeft daarbij overwogen, dat het doen draaijen van de wieken van een houtzaagmolen op *tweeden* Pinksterdag, moet worden beschouwd als het verrigten van openbaren arbeid; dat dergelijke dag moet worden aangemerkt als een godsdienstige feestdag, die door de christelijke kerkgenootschappen hier te lande algemeen als zoodanig wordt erkend, en dat daartegen geenszins kan gelden het beweren, dat de genoemde dag door een aantal ingezetenen geenszins als een kerkelijke feestdag, maar door velen als een dag, aan vermaak en uitspanning gewijd, wordt beschouwd.

— Te Arnhem heeft, met oudejaarsavond, een jongeling door onvoorzigtig schieten een zijner vingers zoo gewond, dat die moest geamputeerd worden

— Eene kortelings te Aurich overleden weduwe, mevr. *Sethe*, reeds bij haar leven bekend om hare buitengewone milddadigheid, heeft bij haar testament een kapitaal van *f* 128,000 bestemd voor een gesticht, waarin aan acht ongehuwde en onbemiddelde dochters van Oost-Friesche bestudeerde personen, behalve vrije woning in dat gesticht, een vast inkomen zal worden verstrekt van ongeveer *f* 540 's jaars. *Arnh. Ct.*

WATERHOOGTE.

Arnhem, 4 *Jan.*, 2.10 El; + AP. 9.05. Gev. 25 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 4. Jan. 9 voet; 8 voet 9 duim Rijnlandsch.

MADRID, 3 Januarij.

De *Correspondance autographiee* zegt uit officiële bronnen te weten, dat door Mexiko eene bevredigende genoegdoening aan Spanje zal worden gegeven, voor de schade, die de Spaansche onderdanen te Tampico hebben geleden. Deze schikking is gegrond op de vorderingen door de autoriteiten van Cuba opgemaakt.

De toestand der schatkist van Spanje is voldoende.

MILAAN, 1 Januarij.

Weldra zal het Oostenrijksche leger in Italie 100,000 man sterk zijn. De ophanden zijnde opening van den spoorweg van Bolzano naar Verona, schenkt aan Oostenrijk een strategisch voordeel, tot bespoediging van zijne militaire operatiën en gemeenschap. Alle te Cremona en aan de grenzen langs den Pooever getroffen voorbereidingen bewijzen, dat de Oostenrijkers zich tot den krijg gereed maken, dien zij op hun geliefkoosd grondgebied, door Milaan en de lijn van de Adda te verlaten, hopen over te brengen.

TURIJN, 30 December.

Uit Rome meldt men, dat de mededeeling van het *Giorn. di Roma* aangaande de betrekkingen tusschen de hoven van Rome en Parijs daar geen geloof vindt.

Het *Dagbl. v. Nizza* zegt omtrent den aankoop van Monaco door Rusland, dat, hoezeer ook weersproken, de waarheid toch aan de geruchten omtrent dien aankoop ten grondslag ligt. De vorst zal eene ruime schadeloosstelling in geld erlangen, alsmede grondbezit in Rusland, en een rang in de keizerlijke familie. Ook verneemt het blad, dat de steden Mento en Roquebrune aan Sardinië zullen gevoegd worden, tegen eene vergoeding van 150,000 lires rente.

Uit Napels meldt men, dat de politiekommisssarissen, die ter zake der talrijke diefstallen welke gepleegd werden, geschorst waren, in hunne funktiën zijn hersteld doordien een van de goudsmeden, welke, waarschijnlijk door een door hen omgekocht persoon, als de dieven waren aangewezen, en dien ten gevolge in hechtenis genomen, op de belofte, dat men hem ongemoeid zou ontslaan, gezegd heeft de dief te zien.

WEENEN, 2 Januarij.

Uit verscheidene streken onzer Poolsche provinciën, vooral uit Lemberg en Krakau, ontvangt men geen goede berigten. Hier en daar moet in de hoogere standen eene gezindheid zich voordoen, die door het bestuur met leede oogen wordt waargenomen. Men beweert zelfs, dat een komplot tot herstel van den vrijstaat Krakau ontdekt zou zijn. Talrijke arrestatiën hebben plaats gehad.

De geruchten door de Engelsche bladen verspreid omtrent eene nieuwe leening door onze regering te sluiten, bevestigen zich.

Men zegt, dat Rusland prins *Milosch* geraden heeft de Servische kroon niet te aanvaarden, maar aan zijn zoon *Michael* over te dragen.

Aan de *Ostd. P.* worden dd. 28 Dec. nog eenige bijzonderheden uit Belgrado gemeld. Den 25. had de vice-president der Skuptschina *Cabul-Effendi* verzocht, dat de prins de vesting mogt verlaten en hem eene Turksche stad tot verblijf aangewezen worden. *Cabul* intusschen zeide juist de instruktiën der Porte te wachten. Den volgenden dag besloot men in de eerste zitting der Skuptschina voor te stellen de verbanning van 's prinsen-familie, alsook dat de kommandant der vesting zou worden uitgenoodigd hieraan gevolg te geven in het belang der openbare orde. Het eerste gedeelte van dit voorstel werd verworpen, in eene zitting waarin men, op het verledene terugkomende, herinnerde hoe 17 jaren geleden een aantal personen den val van prins *Milosch* bewerkt hadden, om zelven invloedrijke positiën te erlangen en zich met het geld der burgers te verrijken; hoe zij sedert dien tijd de natie uitgezogen hadden. Men besloot eene lijst van die personen aan prins *Milosch* te geven. Nog werd verzekerd, dat een deel van prins *Alexanders* fortuin voortkwam uit eene toelage van keizer *Napoleon*, tot loon voor Servië's onzijdigheid in den Oosterschen oorlog. Een ander beschuldigde hem van landverraad, omdat hij toen de Turken niet bestookt had. Men verzekerde nog, dat hem het kruis van het Legioen van Eer was aangeboden, doch hij niet gewaagd had, dat aan te nemen. De diskussiën dien avond gevoerd, bragten een aantal personen die men op het oog had, zeer in het nauw, o. a. de presidenten van den senaat en der Skuptschina, waiwood *Wotschitsch* en *Mischa*, den minister *Garaschanin* en den oud-minister *Marlowitch*, die allen nauwlettend bewaakt worden. Vooral *Garaschanin* is niet op zijn gemak, daar de Engelsche en Fransche konsuls hem bovendien nog verantwoordelijk hebben gesteld, voor hetgeen 's prinsen familie van de zijde des volks mogt overkomen. Hij dringt daarom er zeer op aan, dat zij Belgrado verlate; prins *Alexander* zou daar wel gehoor aan geven, maar zijne gemalin zou hem dan toch nog niet kunnen volgen, daar deze hare zieke dochter moet blijven verplegen.

In de akte van beschuldiging der Skuptschina tegen prins *Alexander*, komen, nadat herinnerd is wat hij bij het aanvaarden der regering al beloofde, en niet nakwam, o. a. de volgende punten voor:

„In strijd met zijn eed heeft hij geëischt, dat de instelling van den Senaat, nadat die reeds verscheidene jaren bestond, veranderd werd. Hij heeft die verandering eigendunkelijk in het leven geroepen, door in 1848 den president zelf te benoemen zonder voordragt, en door in 1856 op eigen gezag verscheidene senaatsleden te benoemen, hetgeen het begin was der verwikkelingen tusschen hem en den Senaat. Hij heeft den Senaat verboden de klagten tegen het uitvoerend gezag te ontvangen, hetgeen tot eene verbittering aanleiding gaf, waaruit de gebeurtenissen van het vorig jaar volgden. Ondanks de belofte in 1848 gedaan, dat de Skuptschina elk jaar zou worden bijeengeroepen, heeft hij dat in tien jaren niet gedaan. Tot schande van Servië heeft hij een aantal vreemde uitgewekenen, die zich rustig in het land hadden neêrgezet, uitgeleverd. Eene bepaalde familie heeft hij met alle staatsambten begiftigd, tot groot nadeel voor het volk, en van de politie heeft hij zich tot schandelijke geweldenarijen bediend, enz.:”

Het stuk eindigt met den eisch tot aftreding.

WEENEN, 3 Januarij.

Eene depêche van Belgrado behelst, dat prins *Alexander* met zijne familie naar Weenen zal vertrekken.

De Skuptschina heeft eene telegrafische depêche van prins *Milosch* ontvangen, te kennen gevende, dat hij de deputatie, die hem gezonden is, met veel genoegen zal te gemoet zien.

BERLIJN, 3 Januarij.

Van een eventueel bezoek van Koningin *Victoria*, is aan het Engelsch gezantschap alhier nog niets bekend.

Uit Kassel schrijft men, dat de minister *Hassenpflug* verscheidene uitgaven gedaan heeft voor het herstel van landsgebouwen, zonder den keurvorst en de vertegenwoordiging te kennen. De keurvorst heeft toegestemd ze in de aan te bieden begrooting te doen opnemen, doch onder voorbehoud dat, zoo de kamer ze niet goedkeurt, zij op den minister zullen verhaald worden.

HAMBURG, 3 Januarij.

De heer *Levitzau* heeft namens den koning van Denemarken, den Holsteinschen Rijksdag te Itzehoe geopend met een zeer bevredigende aanspraak. De baron *v. Scheele-Plessen* is gekozen tot president en de heer *Reinecke* tot vice-president van den Rijksdag.

LONDEN, 3 Januarij.

Uit Amerika verneemt men dat den 9. Nov. door de aanzienlijkste bewoners van St. Domingo en de officieren des legers een krachtig protest is opgemaakt tegen de intriges van sommige personen, die getracht zouden hebben generaal *Santana* over te halen, de republick St. Domingo aan het rijk van Soulouque te hechten.

Op den Philadelphia-spoorweg in de Vereen. Staten, die juist langs een kanaal loopt, is een trein in botsing gekomen met een boot, die door een rukwind zoo gewend werd, dat haar boegspriet over den spoorweg uitstak. De trein is niet uit het spoor geraakt, maar de postwagen is in het water geslagen en drie beambten hebben ernstige verwondingen bekomen.

LONDEN, 4 Januarij.

De *Times* zegt, dat Rome de oorzaak is van de verdeeldheid tusschen Frankrijk en Oostenrijk. Frankrijk wil dat zijne troepen en de Oostenrijksche den Kerkelijken Staat ontruimen, indien de Paus weigert hervormingen in te voeren. Oostenrijk daarentegen heeft besloten den Paus onder alle omstandigheden te verdedigen.

— 4 *Jan.* Gec. $96^{3}/_{8}$; Peru $4^{1}/_{2}$ pCt. $92^{1}/_{4}$, 3 pCt. 73; Venez. 5 pCt. $43^{3}/_{4}$; Port. 3 pCt. 47; Sp. 3 pCt. $46^{1}/_{4}$; $1^{1}/_{2}$ pCt. $30^{3}/_{4}$; Rusl. $4^{1}/_{2}$ pCt. 103; 5 pCt. $113^{1}/_{2}$; Holl. $2^{1}/_{2}$ pCt. $65^{5}/_{8}$; 4 pCt. $100^{1}/_{2}$; Sard. 90.

PARIJS, 3 Januarij.

De *Constitutionnel* deelt de woorden mede, die de keizer tot den Oostenrijkschen gezant, den heer *v. Hubner*, heeft gesproken en nog al indruk hebben gemaakt.

„Het spijt mij — zoude Z. M. gezegd hebben — dat onze betrekkingen met uw goevernement niet zoo goed zijn als vroeger, maar ik verzoek u aan uw soeverein te zeggen, dat mijne personele gevoelens voor hem niet veranderd zijn.”

Aan deze woorden wordt door velen eer de beteekenis gehecht van een wenk, dat men die betrekkingen gaarne verbeteren zag, dan van een verwijt. Anderen echter geven een andere lezing en, dien ten gevolge een oorlogzuchtiger uitlegging. Men beweert, dat baron *v. Hubner* zijne regering per telegraaf 's keizers woorden medegedeeld en andere instruktiën gevraagd heeft.

Men zegt, dat ook de nuntius niet geheel over zijne ontvangst voldaan is. Ook wil men, dat de

keizer het keizerlijk geregtshof, dat uitspraak deed in de zaak van *de Montalembert*, als blijk van ontevredenheid, niet zou hebben toegesproken. Er bestond evenwel volstrekt geen aanleiding daartoe, tenzij men voor dat ligchaam eene gunstige uitzondering had willen maken.

De heer *v. Hatzfeldt* vertrekt weldra naar Berlijn.

Men verzekert, dat omtrent het besluit betreffende de begraafplaats der keizerlijke familie, in die familie nog al verschil van meening geheerscht heeft.

Uit een overzigt nopens de nijverheid in Parijs in 1858 blijkt onder anderen:

Dat er 601 bakkerijen waren met 2650 personen die voor 61,500,900 frs. brood, enz. geleverd hebben.

518 slagers, met 1500 bedienden hebben voor 76 millioen frs. vleesch geleverd.

405 pastij bakkers hebben 1700 werklieden in dienst en voor 12,600,000 frs. geleverd; 95 banketbakkers met 700 personen in dienst hebben voor 7,100,000 frs; 97 chokolaad-fabrieken met 500 werklieden voor $4\frac{1}{4}$ millioen frs; Tien suiker-raffinadeurs met 490 werklieden hebben voor 25 millioen fr. suiker; 24 bierbrouwers met 300 werklieden voor 4,250,000 frs. aan bier; en 132 distillateurs, met 375 werklieden voor 9 millioen geleverd. Bij 17 ondernemingen tot het gereedmaken van levensmiddelen, hielden 3700 industrieelen, 11,000 werklieden bezig en verkochten voor 300 millioen aan waren. Het verbruik van vleesch voor elk inwoner was 74 pond in dat jaar, 't geen niet voldoende is voor den mensch. — 21 andere industrieën voor het bouwen van huizen, als timmerlieden, smeden, schilders, hadden 4080 bazen of aannemers, met 42,600 werklieden en hadden voor 150 millioen verwerkt. In het geheel hadden 32 meubelmakers met 6000 werklieden voor 40 millioen meubels, enz. geleverd.

Men heeft opgemerkt, dat in 1848 voor 55,000 frs. aan trommels voor kinderen zijn verkocht en in 1858 voor slechts 30,000 frs.; verder is voor poppen 1,400,000, soldaatjes 750,000, ander speelgoed 4,300,000 fr. (in den Oosterschen oorlog was het militair element in deze veel sterker vertegenwoordigd), voor gepolijst staal $5\frac{1}{2}$ millioen, valsche steenen 6 millioen, edelgesteenten $6\frac{1}{2}$ millioen, zilveren voorwerpen 24 millioen ruim, — voor stokken en karwatsen 3,100,000, kartonwerk 5,300,000, stroohoeden 6,600,000, haar 3,700,000, waaijers 3,100,000 kunstbloemen 11,500,000, handschoenen 14,200,000 parapluien 7,100,000, piano's 12,000,000 fr. besteed.

— 4 *Jan.* Rente kont. $4\frac{1}{2}$ pCt. 97,00; op tijd 3 pCt. 71,80; Fr.-Oost. Spw. 625; Sp. 3 pCt. $42\frac{1}{4}$

MARSEILLE, 3 Januarij.

De tijdingen uit Britsch-Indië, alhier ontvangen deelen geene belangrijke verandering mede in den staat van zaken aldaar. De berigten uit het binnenland zijn zeer duister. De opstandelingen hebben de provincie Burmah bereikt, en de brigade-generaal *Parkes* was niet sterk genoeg om *Tantia Topee* tegen te houden, wiens leger talrijk en goed georganiseerd is en die overigens door zijne goed berekende bewegingen aan alle vervolgingen der Engelschen weet te ontsnappen, terwijl de laatsten hierdoor afgemat worden. *Nena Sahib* bevond zich nog altijd in Nepaul.

ADVERTENTIEN.

*** Bevallen van eene *DOCHTER*, S. E. VAN WIERINGEN—VAN ROIJEN.

Mijdrecht, 31 December 1858.

*** Mijne geliefde Echtgenoote, G. F. LEVERT, beviel heden morgen voorspoedig van eene *DOCHTER*.

Utrecht, 1 Jan. 1859. G. BARGER Pred.

*** Gevoelig voor de vele bewijzen van deelneming in het verlies, hetwelk mij getroffen heeft, bij het overlijden van mijnen behuwdbroeder, den Heer W. VAN DAM, Heer van *Brakel*, *Rodichem*, enz. te 's Hage, betuig ik bij deze mijnen welmeenenden dank. H. A. F. GOBIUS.

PALEIS VOOR VOLKSVLIJT

TE

AMSTERDAM.

*** Directeuren van voornoemde Maatschappij hebben de eer te berigten, dat overeenkomstig Artikel 9 Alinea 1 der Statuten, de **VOORLOOPIGE UITDEELING** is bepaald op 2 pCt., uitmakende *f* 4 per Aandeel, tot betaling waarvan tegen intrekking van het bewijs van voorloopige Uitdeeling N°. 1, na 1 Januarij 1859 zal worden gevaceerd aan de Associatie Kassa alhier.

Amsterdam, 28 December 1858.

Directeuren voornoemd,
Dr. S. SARPHATI, President.
Mr. J. A. VAN EYK, Direct.-Secret.

TE HUUR:

*** Tegen Mei of vroeger, eene nette WONING, ook geschikt tot uitoefening eener zindelijke affaire. Adres letter E. Bureau dezer Courant.

Utrechtsche Schouwburg.

*** Met toestemming van het Hoofd van het Plaatselijk Bestuur,

Buitengewone Voorstelling.

BUITEN ABONNEMENT.

J. EDUARD DE VRIES

zal de eer hebben door zijn personeel te doen opvoeren,

Op DONDERDAG 6 Januarij 1859,

GIJSBRECHT VAN AEMSTEL.

Treurspel in 5 bedrijven, door JOOST VAN VONDEL.

BODE, de Heer **A. PETERS**.

GEVOLGD DOOR:

de Bruiloft van Kloris en Roosje

Kluchtspel met Zang en Dans.

Waarin de Heer J. H. ALBREGT, in het karakter van Thomas-Vaêr, een door den Heer *W. Marten Westerman* vervaardigden *NIEUWJAARS-WENSCH* zal voordragen.

Om de uitgebreidheid der Voorstelling, aanvang ten **Zes** *ure.*

PRIJZEN DER PLAATSEN: Boven Loge *f* 2.—. Beneden Loge *f* 1.50. Parquet *f* 1.25. Parterre *f* 1.—. 1e Amphithéâter *f* 1.10. 2e Amphithéâter *f* 0.65. Galerij *f* 0.40.

HH. Militairen in uniform op alle rangen half geld.

De plaatsen kunnen besproken worden bij den Heer J. DOESBURG, en op den dag der voorstelling aan den Schouwburg van 11—3 ure.

Men vraagt,

*** voor eene Maatschappij die belangrijke voordeelen oplevert, **Correspondenten** voor de prov. Utrecht. Alleen diegenen kunnen in aanmerking komen, die vele relatiën hebben en bewijzen van soliditeit kunnen geven. Brieven franco lett. A. B. (in de bus) aan het Bureau dezer Courant.

*** In het **Geneeskundig Gesticht voor krankzinnigen** te *Utrecht*, wordt tegen 1°. Mei aanstaande gevraagd een BINNENVADER en MOEDER, belast met de huishoudelijke aangelegenheden in gemeld Gesticht. Getrouwde lieden zonder kinderen, of met kinderen, doch niet ten hunnen laste, die mogten verlangen voor deze betrekking in aanmerking te komen, worden uitgenoodigd zich vóór den laatsten Februarij aanstaande *in persoon* aan te melden bij den Geneesheer in het Gesticht, op Dingsdag of Zaturdag van iedere week, des middags van elf tot drie ure.

IJZER POULITOUR.

JE MAINTIENDRAI

*** Middel om **Kagchels**, **Haarden** enz. glanzend zwart te maken, overtreft al het tot hiertoe aangewende, werkt niet nadeelig op het ijzer, laat zich spoedig bewerken, en geeft geen reuk bij het branden der kagchel. Het is verkrijgbaar in busjes van $12\frac{1}{2}$ en 25 Cts. bij I. J. L. VAN HAARLEM, Drogist, Vreeburg; en bij de navolgende firma's:

Wed. H. Wagener, Voorstr.	R. D. M. Bol te Amsterdam.
E. Spithout, Ligte Gaard.	A. Salm te 's Hage.
Wed. J. de Kok, 't Wijstraat.	J. W. Lebbe te Maarssen.

GEBER & ASCHBACH,

Oudegracht. Utrecht.

*** **Nous avons l'honneur d'informer les Dames, que pour répondre** aux voeux de plusieurs d'entre elles, nous ne fermerons notre magasin que dans quelques semaines, et recommandons à leur attention, ce qui reste encore en Broderies, rubans etc. qui seront vendus à des prix sans égal!

*** Tegen Mei a. s. **vraagt** eene fatsoenlijke bejaarde Weduwe in een toehuis op een' goeden stand, bij stille lieden van de P. G. en zonder kinderen, Twee ongemeubileerde BENEDENKAMERS met gedeeltelijke Bediening. Adres letter G. bij de Boekhandelaren NOLET EN ZOON te Utrecht. Brieven franco.

Het oog moet ook wat hebben.

*** Deze spreuk bevat veel waarheid in zich en is op vele zaken met voordeel toe te passen, het zij er echter verre van af, dat al het aangename nuttig, noch al wat schoon is doelmatig zoude zijn. Dat ik deze vooraf spraak maak, is namentlijk, omdat zoo menigmaal het zachte verwijt tot mij komt: Mijnheer! kon uwe Olij niet wat aanzienlijker zijn? en even zoo dikwijls vraagt men mij uit vele plaatsen: Kan er aan uwe Olij niet een aangenamer geur worden gegeven? Het is dus alleen om de belangstellenden bekend te maken, dan de **oud Cartagena's BERGPLANTEN-OLIJ** is een geneesmiddel voor het reeds dorrende of uitvallende haar, een krachtig bevorderingsmiddel voor den aanwas van nieuwe haren, en een zeker voorbehoedmiddel tegen te vroegtijdige grijsheid (of verdorring), zoodat, hoezeer dezelve ook is aan te prijzen voor hare veelomvattende nuttigheid, men zich toch zoude vergissen, dezelve alleen voor de aangename geur te gebruiken, daarvoor kan men goedkooper en beter zich bij andere soorten bepalen, welke mede in de uitgebreidsten zin aan het Hoofddepôt te verkrijgen zijn. De *OUD CARTAGENA'S BERGPLANTEN-OLIJ* is op franco aanvragen verkrijgbaar à 60 Cent het flesje, aan het Hoofddepôt te Delft bij **A. BREETVELD Az.**, en verder bij:

A. J. v. d. Berckhoff, Utrecht.	W. F. Stierhout, Tiel.
M. J. C. Ham, idem.	Mej. Spaen, Brummo.
Philip Meijer, Amersfoort.	Mevr. Dew. Fieser, Harderwijk
Mej. Hofman, Winterwijk.	En meer bekende Depôts in
F. A. Stroetman, Arnhem.	andere plaatsen.

*** DE ZALF EN PILLEN VAN HOLLOWAY genezen alle *borstziekte* en *kortademigheid*, enz. J.. v. D... L...., te Grootebroek, leed sedert 19 jaren aan borstkwaal, waardoor hij als een geraamte werd, en dag noch nacht rust gevoelde. Hij beproefde onderscheidene geneesmiddelen, doch alle te vergeefs. Nu drie maanden geleden begon hij de pillen van *Holloway* te gebruiken, en de zalf des morgens en s' avonds op de borst in te wrijven, waarop hij dadelijk eene behoorlijke nachtrust had, en nog bijna twee maanden daarmede voortgegaan zijnde waren alle kenteekenen der kwaal verdwenen.

Zijn op *franko* aanvragen à kontant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht, bij G. C. T. VAN DE ROEMER, te Amersfoort, en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244, en New-York 80 Maiden Lane. HOLLOWAY'setablissement.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 6,75, *f* 13,50, *f* 20,50. Potjes Zalf à *f* 0,80, *f* 1,85, *f* 3,00, *f* 13,85, *f* 20,95.

---

257. Staats-Loterij.

5e Klasse. 1e Lijst.

No. 8816 *f* 1500. No. 13185, 13475 en 17077 ieder *f* 1000.

2e Lijst. No. 15871 *f* 1000.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Jan.	Uren.	Wind-rigt.	Wind-kr.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d. Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	*Opmerkingen.*
			N. a						
4	2	nnw.	0.5	771.90	44.6	+ 10.1	0.97	0.6	Betr.; mist.
	10	no.	1.0	73.91	40.1	+ 8.5	0.98	0.3	Betrokken.
5	8	ono.	0.5	76.46	36.1	+ 5.4	0.94	0.1	Idem.

AMSTERDAM 4 Januarij 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld . . .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	$64\frac{5}{8}$	$64\frac{13}{16}$	$64\frac{3}{4}$
dito dito	3	„	77		
dito dito	4	„	99	$99\frac{1}{16}$	$99\frac{1}{16}$
Amortisatie-Sijndikaat	$3\frac{1}{2}$	„	$94\frac{1}{8}$		
Handelmaatschappij. .	$4\frac{1}{2}$	„	143	$143\frac{1}{8}$	
Oost-Indische Leening	4	„	$98\frac{1}{2}$	$98\frac{5}{8}$	$98\frac{5}{8}$
Aand. Rijn-Spoorweg.	$4\frac{1}{2}$	„	$100\frac{3}{4}$	$100\frac{7}{8}$	
BELGIE.					
Certifik. bij *Rotschild* .	$2\frac{1}{2}$	pCt.	54		
SPANJE.					
Obligatien	$1\frac{1}{2}$	pCt.	$31\frac{1}{8}$	$31\frac{5}{16}$	$31\frac{5}{16}$
Obligatien	3	„	$46\frac{1}{2}$		
Binnenl. Schuld	3	„	$42\frac{1}{4}$	$42\frac{1}{2}$	$42\frac{3}{8}$
Bewijzen Koepons.			$6\frac{7}{16}$		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	$47\frac{7}{16}$	$47\frac{1}{2}$	
dito 1856/57	3	„	$46\frac{1}{8}$	$46\frac{1}{4}$	$46\frac{1}{8}$
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C°.*	5	„	$106\frac{3}{8}$		
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	$103\frac{7}{8}$		
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	$92\frac{1}{4}$		
Certifikaten 1840 . . .	4	„	$86\frac{7}{8}$		
Cert bij *Stieglitz* . . .	4	„	$86\frac{7}{8}$		
dito 5e Serie	5	„	$98\frac{1}{2}$		
dito 1855 6e Serie . .	5	„	$102\frac{1}{8}$	$102\frac{1}{4}$	
Certifik. van Assign. .	6	„	$68\frac{5}{8}$		
POLEN.					
Aand. 1835, fl. 500			157		
Obligatiën	4	pCt.	$82\frac{7}{8}$	83	
OOSTENRIJK.					
Oblig. bij *Goll en C°.*	4	pCt.	$63\frac{5}{8}$		
Oblig. Metaliek	5	pCt.	$76\frac{3}{4}$	$76\frac{15}{16}$	$76\frac{3}{4}$
Oblig. Rente Am.. . .	5	„	86	$86\frac{1}{2}$	$86\frac{1}{8}$
dito dito Nat. 1854. .	5	„	$77\frac{11}{16}$	78	$77\frac{7}{8}$
dito dito	$2\frac{1}{2}$	„	$38\frac{7}{8}$	$39\frac{1}{16}$	$38\frac{15}{16}$
BRAZILIE.					
Geldl. 1824, £ 100. .	5	pCt.	100		
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855. .	1	„	$16\frac{7}{16}$	$17\frac{1}{8}$	
Venez. Oblig. 6 pCt., nu	5	„	42		
Grenada, Oblig. . . .	$3\frac{1}{4}$	„	20		
Mexiko, Obl.	3	„	$19\frac{13}{16}$	$19\frac{15}{16}$	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 4
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Stedelijke Raad van Utrecht.

Zitting van Donderdag 30 *Dec.*
Voorz. Mr. *N. P. J. Kien.*

Tegenwoordig 26 leden, afwezig de HH. *v. Veersen* en *Metelerkamp.*

Is ingekomen:

een besluit van Ged. St. houdende goedkeuring der gemeentebegrooting voor 1859, — voor kennisgeving;

eene missive van Ged. Staten ten geleide der goedgekeurd teruggezonden 2de supl. kohieren der hondenbelasting, dienst 1858, — alsvoren;

een rekwest van den direkteur der stedel. belastingen, den heer *v. Mansvelt*, zich aanbevelende voor de betrekking van gemeente-ontvanger, — ter sekretarie.

Wordt ter tafel gebragt:

eene voordragt van B. en W. tot het verleenen van magtiging aan het dagel. bestuur, om met het gemeentebestuur van Zeist betreffende de regeling van het beurtveer in overleg te treden — konform;

eene missive van het bestuur der vereenigde gods- en gasthuizen, naar aanleiding der door den raad vastgestelde verordening op de zamenstelling, wijze van benoeming en aftreding van dat bestuur, — als voren;

een verslag aan B. en W. toegezonden door de komm. voor de hier gehouden nijverheidstentoonstelling, — alsvoren.

Is nog ingekomen een rekwest van den beurtschipper op Groningen, houdende klagten wegens te veel betaalde tol en jaagpadgelden, — ter sekretarie.

De beraadslagingen over het hoofdbeginsel der regeling van de finantieele administratie dezer gemeente worden alsnu heropend.

De heer *Boer* herinnert, dat in de voorgaande verg. eenige bedenkingen in het midden gebragt zijn tegen het hoofdbeginsel der ontwerpen door het dagelijksch bestuur aan den raad ter overweging aangeboden. Die bedenkingen, zegt Spr., kwamen uit den mond van een man, wiens oordeel in den raad gewis groot gewigt heeft, wiens oordeel ook bij Spr. zwaar weegt. Bij het ver gevorderd uur heeft hij toen aanvankelijk wel eenige woorden daartegen in het midden gebragt, doch dat was te kort, te onvolledig, en Spr. wenscht daarom de aandacht der verg. eenige oogenblikken langer bij de zaak te bepalen, ten einde over de aanhangige ontwerpen ook van de zijde van het dagelijksch bestuur, en bepaald van dat lid, 't welk meer onmiddelijk met de redaktie dier voordragten belast is geweest, een helderder licht te verspreiden. Spr. zal dus trachten de hoofddenkbeelden, die aan die voorstellen ten grondslag liggen, nader uiteen te zetten en te regtvaardigen, en, zoo niet de bedenkingen van den heer *Ackersdijck* te weêrleggen, althans eenige beschouwingen in het midden te brengen, die tot eene meer juiste beoordeeling der zaak kunnen bijdragen. De heer *Ackersdijck* heeft als een eerst en groot bezwaar genoemd, het beginsel, dat de gemeente-ontvanger buiten kontrole zou zijn, of liever, dat de betrekking van kontroleur, van hem die toezigt op de invordering en de geldmiddelen houdt, vereenigd zou worden met die van gemeente-ontvanger, van hem, die de gelden in- en uitgeeft. Spr. heeft de rede van dat lid voor zich liggen; het daarin ontwikkelde hoofdbezwaar schijnt hem het genoemde, en dat aan den ontvanger te gelijk het toezigt zou worden opgedragen over de geheele dienst der financiën. De heer *Ackersdijck* beweerde, dat dit geen verbetering maar teruggang zou zijn; hij erkende wel, »dat de tegenwoordige inrigting gebreken had'', maar zij is ten minste vrij van de verkeerde regeling, dat de man die ontvangt tevens kontroleert. Spr. heeft daarop geantwoord, dat die scheiding van tegenstrijdige betrekkingen juist in de voordragt gevonden wordt, daar in de verordening buiten den ontvanger wel uitdrukkelijk een kontroleur is opgenomen. Hierop heeft men aangemerkt, dat dit niet genoegzaam was, »dat de kontroleur zou zijn een ondergeschikt amb- »tenaar, onder den ontvanger staande, terwijl hij een »persoon behoorde te zijn, die met het toezigt over »het geheel der financiën, en dus ook over de ont- »vangsten in al haar omvang, behoorde belast te »worden.'' Spr. gelooft hieruit te moeten opmaken, dat de heer *Ackersdijck* als hoofdbegrip eener goede administratie der financiën een ambtenaar beschouwt, die ook den gemeente-ontvanger kontroleert, en hij meent zelfs, dat dit lid daarbij van gedachte was, dat die toestand hier eenigermate bestond, en ook in andere gemeenten des lands niet onbekend was. Spr. zal in de eerste plaats nu trachten aan te toonen, dat dergelijke kontrole over den ontvanger in de gemeente Utrecht niet bekend is geweest, en zulks ook nog niet is; en dat zij evenmin in andere aanzienlijke gemeenten bestaat. Wat Utrecht betreft, zegt Spr., is dit vrij gemakkelijk na te gaan, men behoeft daartoe eenvoudig de instruktie van den direkteur der stedel. belastingen, in Mei 1855 vastgesteld, in te zien; men weet daarbij tevens, wat de instruktie van den gemeente-ontvanger, door den stedelijken raad den 25 Maart 1852 vastgesteld, inhoudt. Uit eene naauwkeurige vergelijking van die beide stukken zal duidelijk blijken, dat de gemeente-ontvanger niet ondergeschikt is aan, of onder de kontrole staat van den direkteur. De direkteur oefent toezigt uit op de kantoren der ondergeschikte of sub-ontvangers, en uit zijne instruktie volgt onmiskenbaar, dat hij wel is een kontrolerend ambtenaar, maar eigenlijk, dat hij is de kontroleur van den dusgenaamden waarnemenden kontroleur. Deze laatste, de eigenlijke kontroleur, kontroleert en verifieert eene menigte ontvangsten, en wat, vraagt Spr., is nu de taak van den direkteur daarbij? dat hij op de staten, die door den kontroleur voor *waar* worden geteekend, nog zijn *visum* zet. Dat zijne taak zich daartoe beperkt, en vooral niet die uitgestrektheid heeft, welke de heer *Ackersdijck* zich voorstelt, blijkt nog uit verschillende andere omstandigheden. Spr. zal daartoe wijzen, op de daadzaak dat alle uitgaven, die door den gemeente-ontvanger geschieden, geheel buiten eenige bemoeijing van den direkteur plaats hebben. Hij zal verder herinneren, dat, wat betreft de ontvangsten en stortingen in de kas van den ontvanger, er eene menigte zijn, die geheel buiten de kontrole van den direkteur plaats vinden, b.v. alle opcenten, door de rijksambtenaren geheven op de grondbelasting en het personeel, die in ontvang genomen en verantwoord worden door den gemeente-ontvanger, en waarmede de direkteur niets te maken heeft; zoo ook de tol- en sluisgelden. Er zijn ook nog andere ontvangsten, die geheel aan de kontrole van den direkteur onttrokken zijn: met name de kraan-, weeg-, loon- en marktgelden. Spr. meent uit die verschillende daadzaken te mogen besluiten, dat de direkteur, dien men dan volgens het door den heer *Ackersdijck* ontwikkelde denkbeeld, den kontrolerenden ambtenaar bij uitnemendheid zoude mogen noemen, hier slechts voor een deel dat werk verrigt en het voor een ander deel geheel buiten hem omgaat. Uit de instruktie zoude immers verder kunnen blijken, dat hij onder het bestaand stelsel niet eens het regt heeft op het kantoor van den ontvanger te komen? Dit, wat betreft Utrecht. Spr. heeft zich ook de moeite gegeven om te informeren, hoe de toestand in andere gemeenten is; hij heeft zeer uitvoerige opgaven daaromtrent gekregen van leden der gemeente-besturen van 's Gravenhage, Rotterdam en Haarlem. Wat 's Gravenhage betreft, heeft men hem gezonden de instruktie van den gemeente-ontvanger; deze schijnt dáár de eenige finantiële hoofd-ambtenaar te zijn, die zelfs eene bepaalde instruktie heeft, en het is Spr. bepaald gezegd, dat een eigenlijk kontrolerend ambtenaar in die gemeente onbekend is. Er is ook dáár wel een kontroleur, die het toezigt houdt op de ontvangers, de kommiezen en de aktieve dienst, maar die is er welligt nog verder van af kontrole over den gemeente-ontvanger uit te oefenen, dan hier de direkteur. In Rotterdam schijnt hetzelfde plaats te vinden; daar is eene vaste komm. uit den raad, die in finantiële zaken het dagelijksch bestuur ter zijde staat; een ambtenaar ter sekretarie bij de finantie-kamer; er zijn verder een direkteur, twee kontroleurs en onderscheidene verifikateurs, benevens twee sub-ontvangers. De taak van den direkteur en de kontroleurs schijnt dáár echter vooral, om te waken voor de rigtige ontvangst der akzijnsen. Ook daar is derhalve een eigenlijk toezigt op den gemeente-ontvanger onbekend. Te Haarlem heeft men weer hetzelfde verschijnsel; daar is een kontroleur; hij is chef van de aktieve dienst, gaat de kommiezen na en verifieert de verschillende heffings-registers; hij schijnt zelfs krachtens art. 6 zijner instruktie in overleg met den gemeente-ontvanger te kunnen treden; maar uit die instruktie, in verband met die van den gemeente-ontvanger, blijkt, dat hij geene eigenlijke kontrôle op dezen laatste uitoefent. Spr. wil niet in verdere bijzonderheden over den bestaanden toestand in die verschillende gemeenten treden; hij meent genoeg gezegd te hebben, om de vergadering te overtuigen, dat eigenlijk eene kontrôle, waarbij de gemeente-ontvanger onder eenen kontroleur, direkteur, of hoe men zoodanigen ambtenaar anders ook zouden willen noemen, staan zoude, of geheel of gedeeltelijk afhankelijk zou wezen, op dit oogenblik onbekend is. Als men dus dergelijke kontrôle als beginsel aannam, zou men iets geheel nieuws aannemen. — Het tweede punt, waarbij Spr. nu de aandacht der verg. bepalen wil, is de vraag, moeijelijker te beantwoorden, of het ook wenschelijk zoude kunnen zijn dergelijk stelsel in te voeren, nu eene nieuwe regeling gemaakt wordt? Spr. zou, gold het die vraag, eene ontkennende stem moeten uitbrengen, want die invoering ware niet bestaanbaar met de bepalingen der gemeentewet. Spr. zou in de beginselen en uitdrukkelijke voorschriften der gemeentewet groot bezwaar zien tegen de invoering van dergelijke kontrôle en de aanstelling van een ambtenaar, geroepen om toezigt uit te oefenen over den gemeente-ontvanger. De gemeentewet heeft algemeene beginselen willen stellen voor de gemeentelijke huishoudingen; zij heeft bepaalde personen aangewezen, die in dat stelsel in elke gemeente zullen moeten worden benoemd ter vervulling van zekere taak. Zoo moet er in elke gemeente een sekretaris zijn, belast met de werkzaamheden der sekretarie; evenzoo een gemeente-ontvanger, belast met het doen der ontvangsten en uitgaven. Dat is eene bepaling van algemeene toepassing, in de kleinste zoowel als in de grootste gemeente. Met het oog op gemeenten van grooten omvang heeft de gemeentewet het echter vrijgelaten, dat hij die ontvangsten door anderen kan laten doen; daarmede huldigt zij het beginsel, dat hem behoorlijk hulp kan worden gegeven bij zijne werkzaamheden; maar de gem.-ontv. schijnt toch de eerste en hoofdambtenaar voor de adm. der geldmiddelen. dien de gemeenten ... met het beginsel dier wet overeen te brengen zou zijn, dat men aannam: een ambtenaar te kunnen benoemen in diezelfde geldelijke administratie, die *nevens* of eigenlijk *boven* dien ontvanger zoude staan; dien men een hoogeren werkkring zoude toekennen, dan aan den gemeente-ontvanger? Zoude men dan ook *boven* of *nevens* den sekretaris nog een ambtenaar over de sekretarie mogen stellen? Spr. acht dat niet geoorloofd. Maar er is eene tweede bedenking tegen, die bij hem nog zwaarder weegt. Op de vraag toch of men dan den gemeente-ontvanger wil laten zonder kontrole, moet hij antwoorden, dat de gemeente-wet zelve dat niet gedaan heeft: het beheer der geldmiddelen in den ruimsten zin is door haar *uitdrukkelijk* opgedragen aan het dagelijksch bestuur (art. 179e); aan B. en W. is voorgeschreven, op bepaalde tijden de kas van den ontvanger te inspekteren (art. 179i), hem alzoo bepaaldelijk *te kontroleren*; de gem. ontvanger moet aan hen jaarlijks rekening doen (art. 218). Er is dus door de gemeentewet een stelsel van kontrole voorgeschreven — een volledig stelsel; en als men nu aannam, dat men een ambtenaar kon aanstellen *boven* den gemeente-ontvanger en ter zijde van het dagel. bestuur, aan wien men eigenlijk een deel der taak van dat bestuur zoude opdragen, dan gelooft Spr. dat men iets zou aannemen, dat de gemeentewet niet bedoelt. B. en W. mogen zich niet ontslaan van de verpligting, die de wet hun oplegt, en die geheel noch gedeeltelijk aan een ander overdragen. Dit zijn de beschouwingen, die Spr. in het algemeen aan de gemeentewet ontleent. Hij wil toegeven, dat 't voorgedragen stelsel goed kan werken bij eene rijks administratie; maar men heeft hier met gemeentelijke administratie te doen; waarbij de gem. wet de ontvangers wel eene eenigzins andere plaats geeft, dan die ambtenaren onder de rijkswetten bekleeden. Spr. zou welligt zelfs kunnen toegeven, dat, als er sprake was van regt, dat nog gevestigd moest worden, van een *jus constituendum*, men dan dat stelsel als wenschelijk zou kunnen beschouwen; maar nu heeft men een bestaand regt, een *jus constitutum*, dat dit belet. Spr. gelooft, dat de gansche kontrole wordt uitgeoefend door het dagelijksch bestuur, en dat, wat men krachtens deze voordragten zal erlangen, in zekere mate is, wat men hier en bijna overal *reeds heeft*, maar strenger en beter toegepast, nl., dat het toezigt op de verschillende ontvangsten, die door verscheidene ambtenaren dagelijks geschieden, wordt opgedragen aan een bepaald daartoe benoemd ambtenaar, dien Spr. altijd nog het gevoegelijkst vinden zoude te noemen *kontroleur.* — Deze kontroleert en doet daarvan blijken door zijn *visum*; de gemeente-ontvanger vindt daarin het bewijs, dat de zaken rigtig en ordelijk gegaan zijn: terwijl een verder toezigt, op den gemeente ontvanger zelven behoort bij B. en W., die van zijne administratie ook bepaald jaarlijks rekenschap ontvangen. De aangevoerde gronden, zegt Spr., hebben geleid tot de hoofddenkbeelden van de voorgedragen ontwerpen, en dáárop wenscht hij nu nog een oogenblik de aandacht te vestigen. De taak van den direkteur was tot dusverre tweeledig, eerstens van meer gewigtigen aard, voor zoover gold het geven van advies aan B. en W. De direkteur was de raadsman, die B. en W. voorlichtte over belasting-ontwerpen, enz. Men heeft gemeend dit gedeelte te kunnen overbrengen bij de taak van den gemeente-ontvanger, omdat de ontvanger de man is, die aan het hoofd der geldelijke administratie staat en bekend moet zijn met den geheelen financieelen toestand der gemeente. In de tweede plaats was de direkteur echter ook de chef der aktieve dienst; dat gedeelte meende men, dat moest worden overgebragt op den kontroleur, en voor zoover hij dit niet af zou kunnen, heeft men daarin willen voorzien door hem een hoofd-kommies toe te voegen. Maar ook aan den gemeente-ontvanger heeft men, bij zijne meerdere werkzaamheden, hulp willen geven. Men heeft daartoe in de verordening opgenomen een persoon, genoemd *ambtenaar ten kantore van den ontvanger*, die onder hem zal werkzaam zijn. Konden de denkbeelden verwezenlijkt worden, die men daaromtrent heeft, dan zou dat zijn een fatsoenlijk jong mensch, die langzamerhand zich met de financieele administratie bekend kon maken, en daarin kon opklimmen, en juist, onder de leiding van den gemeente-ontvanger, daartoe de beste gelegenheid zou hebben. — Hiermede meent Spr., wat betreft de algemeene toelichting van het voorgestelde, te kunnen volstaan. Hij hoopt, dat uit het door hem gesprokene overtuigend moge gebleken zijn, dat eene kontrôle over den gemeente-ontvanger, gelijk door den heer *Ackersdijck* is voorgesteld, op het oogenblik onbekend is. Het tweede punt echter, dat Spr. nog veel gewigtiger rekent en waarover meer verschil van gevoelen kan bestaan, verzoekt hij den raad in ernstige overweging te nemen: kan, nl. met het oog op de bepalingen der gemeentewet, die de raad moet toepassen, wel dergelijk ambtenaar gedacht worden, die in de wet onbekend is?

De heer *Ackersdijck* verlangt niet in uitvoerige diskussiën te komen. Hij heeft in de vorige vergadering gepoogd zijne meening duidelijk te maken; doch hij wil die niet bepleiten als ware het om een proces te winnen. Hij heeft opmerkzaam gemaakt op een hoofdgebrek in de ontworpene verordening, en hij had de hoop, dat het dagelijksch bestuur, bij nadere overweging, zijn bezwaar van genoegzaam gewigt zoude bevonden hebben, om het ontwerp eene wijziging te ...

zoo gaarne overeenstemt, heeft eene wederlegging van het gevoelen van den Spr. voorgedragen. Wat hij daartegen zeggen zal is uitsluitend bestemd, om zijne meening eenigzins meer toe te lichten. De heer *Boer* beweert, dat in drie andere steden het bestuur der financiën niet zoo zoude zijn ingerigt als dit door Spr. verlangd wordt. Hierover wil Spr. niet twisten; hij moet bekennen, dat hij niet met zoo veel zorg als de heer *B.* heeft onderzocht, hoe die regeling in andere gemeenten bestaat. Bij hem is het denkbeeld opgekomen, dat Utrecht veeleer het voorbeeld moest geven, dan na te volgen wat men in Haarlem of elders doet. Is niet hier alle gelegenheid om zich te onderrigten omtrent een goed financieel bestuur? En wanneer men zich kan overtuigen, welke de goede beginselen zijn, zou men die niet toepassen, indien zij elders wierden voorbijgezien? Het is juist uit liefde voor Utrecht dat hij er zoo veel prijs op zoude stellen, dat het licht van hier uitging, en dat men op ons bestuur zoude kunnen wijzen, als het beste stelsel. De heer *Boer* zegt ook, dat Spr. zich zoude vergist hebben omtrent den toestand, zoo als die tot nog toe in deze stad geweest is. Ook dit is bij deze overweging van geen gewigt. Spr. verlangt niet dat alles onveranderd zoude blijven. Doch hij dringt er op aan, dat men bij die veranring niet afbreke, wat hij als een der beste bestanddeelen der bestaande inrigting beschouwt. Er is tot nog toe een ambtenaar geweest met het algemeen toezigt belast, die den naam van direkteur droeg; en die ambtenaar heeft de gewigtigste diensten bewezen. Of die nu ook den ontvanger kontroleerde, is onverschillig. Hij zelf was geen ontvanger. Spr. verlangt dat men zulk een ambtenaar behoude, juist niet om aan den gemeente-ontvanger bevelen te geven, maar om toezigt te houden op alles wat tot de stedelijke financiën betrekking heeft, en dus ook op de handelingen van den ontvanger. Hij komt er tegen op, dat men in de ontworpen verordening dien ambtenaar doet vervallen, en voorstelt zijne funktiën aan den ontvanger, als bijzaak, op te dragen. Wanneer dus de heer *Boer* zegt: het was tot nog toe niet zoo als gij het verlangt, stemt Spr. dit gaarne toe. Doch in de hoofdzaak bestond reeds wat, naar zijn inzien, nu volkomener gemaakt moest worden; de heer *van Mansveldt* vervulde de funktiën reeds voor een groot gedeelte onder den naam van direkteur; terwijl Spr. zoude voorstellen den meer passenden naam van inspekteur te geven aan den ambtenaar wien het toezigt in al zijn omvang zoude zijn opgedragen. De heer *Boer* voert hiertegen aan, dat de gemeente-wet het opperbestuur der financiën, de hoogste kontrole, aan burgemeester en wethouders opdraagt, en wel spreekt van een sekretaris en een ontvanger, maar niet van een inspekteur of ander algemeen ambtenaar voor de financiën. Dit stemt Spr. volkomen toe; doch hij vindt daarin niet het minste bezwaar tegen zijn voorstel. De leden van het dagelijksch bestuur zijn met alle de belangen der stad belast, en gewis ook met het oppertoezigt over den ontvanger en het geheel financieel bestuur. Doch zij kunnen die taak niet vervullen dan met behulp van vele ambtenaren die onder hunne bevelen staan. Die ambtenaren zijn talrijker en hunne funktiën zijn verschillend verdeeld naarmate de gemeente grooter of kleiner is. Zoude men nu kunnen aannemen, dat het toezigt over de financiën in al de onderdeelen, dat de geheele zoogenaamde loopende dienst, de taak tot nu toe door den direkteur vervuld, door de wethouders zoude kunnen en behooren waargenomen te worden; en dat dus, terwijl voor andere takken van het bestuur hoofdambtenaren bestaan, dit voor de financiën niet noodig zoude zijn? Spr. zegt zoo overtuigd te zijn van de onmogelijkheid, om dat toezigt in alle de bijzonderheden voortaan van de wethouders te vergen, zoodat hij zich genoopt gevoelt, al is he slechts in het voorbijgaan, opmerkzaam te maken op een algemeen gebrek in onze stedelijke inrigting. De taak is reeds voor het klein getal dezer wethouders te groot. Men ondervindt, dat zij de vele werkzaamheden, waarmede zij belast zijn, niet kunnen volbrengen. Er blijven voortdurend meer zaken onafgedaan; met elke maand neemt het *arriéré* van ons bestuur toe. Dit moet de schadelijkste gevolgen hebben, en het komt Spr. dringend noodzakelijk voor, dat men een wethouder meer benoem, ten einde de zaken regelmatig en met spoed af te doen. Doch zal men nu den ambtenaar doen wegvallen, die voor het opperbestuur der financien zoo onmisbaar is. Hij zal ook met een grooter getal wethouders onmisbaar zijn; doch in den tegenwoordigen toestand kan het niet anders of veel zal moeten nagelaten worden, wat voor den ordelijken gang der financien van groot gewigt is. Dat de gemeentewet alleen van een sekretaris en een ontvanger spreekt, belet in het minst niet dat een inspekteur benoemd worde. Het is bij de beraadslaging over die wet reeds opgemerkt, dat in groote gemeenten zoo veel meer ambtenaren zouden noodig zijn. En daarop is geantwoord, dat de wet alleen noemde die twee ambtenaren, welke in alle, ook de kleinste gemeenten moeten aanwezig zijn; doch dat overigens in elke gemeente zooveel andere ambtenaren konden benoemd worden als het bestuur noodzakelijk zoude oordeelen. Spr. zoude juist niet voorstellen dien inspekteur boven den ontvanger te stellen; maar veeleer naast hem; beiden zouden onmiddelijk onder het dagelijksch bestuur staan. Doch die twee funktien aan denzelfden persoon op te dragen, komt hem voor te strijden tegen de be- [illegible] financieel bestuur. Het is niet de vraag, hoe men zich eenigermate met aanwezige personen zoude kunnen behelpen, maar wat een ordenlijk stelsel van finantieel bestuur is, waarvan men verwachten kan, dat het op den duur goed zal werken. En dan is het niet twijfelachtig of de ontvanger moet een man van routine zijn, die elken dag hetzelfde doet, en wiens plaats is op zijn bureau; — de inspekteur een man van beweging die al wat tot de finantien betrekking heeft onafgebroken gade slaat, en bedacht is op verbeteringen, op het te keer gaan van misbruiken waar die voorkomen; de voortdurende raadsman van het dagelijksch bestuur. Hij herinnert nogmaals aan de ondervinding. De ontvanger die thans zijne loopbaan geëindigd heeft was uitmuntend geschikt voor zijn post; hem wordt alle lof toegezwaaid. Doch is het ooit bij het bestuur opgekomen hem te raadplegen over het invoeren van nieuwe belastingen, het ontwerpen van verordeningen, het beoordeelen van strijdvragen. Voor dat alles was de ambtenaar bestemd, die de loopende dienst waarnam, en die met geen ontvangst belast was. Men heeft zich daarbij goed bevonden. Intusschen heeft men aan den ontvanger verscheiden andere ontvangers toegevoegd, omdat anders zijne taak te groot was. En nu zou men aannemen, dat de ontvanger nog wel al de werkzaamheden van een inspekteur, als bijwerk zoude kunnen waarnemen? Ware het niet veel natuurlijker hem met een meerder gedeelte van de ontvangsten te belasten. Een kontroleur, ondergeschikt aan den ontvanger, belast om op zijn last de onderontvangers te kontroleren, moge nuttig zijn; die ambtenaar kan onmogelijk het gemis van een algemeen inspekteur aanvullen. Sprs. voorstel is dus, dat men de funktien van ontvanger en van inspekteur aan afzonderlijke personen opdrage. Vindt de raad dit niet goed, hij zal er niet verder op aandringen.

De *Voorz.* moet, wanneer hij de zaak *in abstracto* beschouwt, zeggen, dat wat door den vorigen Spr. ontwikkeld is, ook zijne zienswijze is. Spr. gelooft werkelijk, dat er verschil bestaat tusschen hetgeen men van een ontvanger en van een inspekteur vordert. De ontvanger is een op zich zelven staand persoon, die alleen ontvangen moet, wat hem ter invordering wordt aangeboden; maar voor de regeling der ontvangsten zelve moet hij altijd afgaan op de verklaring van een ander; daarom dunkt Spr. ook, dat in eene kleine gemeente de betrekking van ontvanger niet kan vereenigd worden met dien van B. of W. Want B. en W. hebben het toezigt over die ontvangsten, en nu komt het Spr. voor dat de hulp bij dat toezigt tot de taak van den direkteur behoort; hij is de persoon, die het dagel. bestuur ter zijde staat. *In abstracto* deelt Spr. dus de zienswijze van den heer *Ackersdijck*; maar hij wil wel zeggen, dat, met het oog op het persooneel, dat zich hier welligt tot de vervulling zal voordoen, hij voor het oogenblik in de voorgestelde regeling minder zwarigheid ziet. De ontvanger, vervolgt Spr., moet zorgen, dat inkomt, wat hem als invorderbaar wordt opgegeven, maar wat eigenlijk moet inkomen, dat is eene zaak die niet hem, maar B. en W. aangaat. Spr. moet nog zeggen dat men een weg zou inslaan die hem voorkomt nergens te bestaan. Men heeft in alle groote gemeenten kontrolerende ambtenaren. Men heeft zich beroepen op 's Gravenhage; in 's Gravenhage, ja, heeft men geen afzonderlijken kontroleur, maar men heeft er de kontrole opgedragen aan den rijkskontroleur, die tevens adviseur is; de persoon dus die hier inspekteur zou moeten heeten is te 's Gravenhage de kontroleur, maar het is Spr. niet bekend, dat ooit de betrekking van direkteur of inspekteur is vereenigd met dien van ontvanger. Men heeft, zegt Spr. verder, in sommige opzigten als het ware den staf gebroken over hetgeen bestaat, maar daarbij uit het oog verloren, dat de hoofd-ontvanger is niet de hoofd-ontvanger van alle ontvangsten in het algemeen, maar van de akzijnsen. Ook de direkteur is eigenlijk voor de belastingen, en daardoor was zijne verhouding tot den ontvanger niet geregeld.

De heer *v. Hoytema* is het eens met hetgeen *in abstracto* de zienswijze is van den Voorz., hetgene ook door den heer *Ackersdijck* is ontwikkeld. Tot op dit oogenblik was Spr. onkundig, dat men voor ontvanger een bepaald individu op het oog had. Spr. is ook met die keuze bijzonder ingenomen; maar hij kan zich niet voorstellen, dat men nu eene verordening zal maken voor een bepaald individu, — dat men eene verordening zal maken, die als algemeene verordening zal gelden, doch welke, zooals door den Voorz. is voorgesteld, *in abstracto* zou zijn af te raden, maar, met het oog op een bepaald persoon, gunstig zou kunnen werken. Spr. acht dat geen wenschelijken toestand. Laat ons dan liever geen algemeene verordening maken, maar eene instruktie alleen voor dien persoon. — Zoo iemand, vervolgt Spr., in staat is deze zaak goed te behandelen, dan is het de heer *Boer*, en waartoe resumeert zich zijne redeneringen? hiertoe: dat B. en W. krachtens de wet den schuldpligtigen ambtenaar tot zijn pligt zouden moeten dwingen. Maar zijn zij daartoe in staat, en zou er niet iemand moeten zijn, zooals de heer *Ackersdijck* opgeeft, een inspekteur bijv., die namens B. en W. de kontrole op den ontvanger uitoefent? Wil men dus eene algemeene verordening maken, dan, acht Spr., moet deze op andere grondslagen berusten, dan hier is voorgesteld. Wordt de keuze op een bepaald persoon gevestigd, dan zou Spr. voor dezen eene speciale instruktie genoegzaam rekenen.

Den *Voorz.* is het voorgekomen, dat de heer *v. Hoytema* het in zekere mate tot eene beschuldiging maakt, dat hij, Spr., gezegd heeft, dat het met het oog op het personeel dat zich aanbiedt welligt goed zou gaan; Spr. herinnert dat heden een rekwest is ingekomen van den direkteur der belastingen, die in aanmerking wenscht te komen, en gelooft dat hij met het oog op dezen en andere sollicitanten niet te veel gezegd heeft, als hij, in tegenstelling van anderen, die meenen, dat het met de voorgestelde regeling op den duur goed kan gaan, beweerde, dat het welligt eenigen tijd goed kan gaan.

De heer *Schuller* zegt, dat de aangeboden ontwerpen ook door de komm. van financiën in verschillende bijeenkomsten zijn overwogen, en hij zal daarom wel eene poging wagen, iets tot toelichting aan te voeren. Het is Spr. in dit geval weder voorgekomen, *que la critique est aisée, mais l'art difficile;* met het woord *art* heeft Spr. eigenlijk bedoeld *la défense*, omdat de kritiek hier en daar in het oog vallende punten aangrijpt, nevens elkaâr stelt en tot een geheel maakt, en er soms een schitterend stelsel tegenover stelt. De verdediging wordt dan hoogst moeijelijk vooral als ook namen van personen worden genoemd, en de zaak niet zoo geheel vatbaar is voor openbare diskussie. Spr. zal er echter eenige oogenblikken aan wijden. Hij moet tegenspreken, dat de verordening gemaakt is met het oog op één bepaald persoon; de ervaren stads-ambtenaren, die zich voor de betrekking hebben aangemeld, kunnen allen evenzeer met deze verordening goed de betrekking waarnemen, en de raad behoeft haar volstrekt niet aan te nemen met het oog op één persoon; zij zal ook steeds goed werken, zoo de raad slechts zorgt, dat de mindere ambtenaren, die met der tijd zullen opklimmen, menschen zijn van ijver en gezond verstand. Een tweede punt is, dat de verordening het werk is van 8 à 9 leden, die zich bijzonder hebben bezig gehouden met de studie der stedelijke finantiën; dit argument zou echter wegvallen, daar men mag aannemen, dat er bovendien nog vele mannen in den raad zitting hebben, die evenveel regt hebben om haar te beoordeelen; meer echter wil zeggen, dat deze verordening het resultaat is van de ervaring van meer dan één menschenleeftijd; — het finantieele stelsel der gemeente is tot op den huidigen dag ingerigt gelijk wordt voorgesteld. De verschillende akzijnsen die hier geheven worden, sommigen door de rijksontvangers óók voor de stad, anderen door de stad óók voor het rijk, de inkomsten die met belastingen worden gelijk gesteld, de verschillende werkkring van kommiezen en ambtenaren, dit alles is voor oningewijden zoodanig ingewikkeld, dat Spr. zich niet durft vermeten, te verklaren, dat hij al die zaken volkomen meester is. De bestaande instruktiën nu heeft men naauwkeurig onderzocht, en men heeft getracht te verbeteren wat de ervaring aan de hand doet; men heeft gemeend een ambtenaar te kunnen besparen zonder nadeel voor de dienst. Werpt men nu een blik op de lijst van ambtenaren, dan ziet men in de eerste plaats een gemeente-ontvanger; er is opgemerkt, dat hij niet zal worden gekontroleerd; Spr. durft bijna zeggen, dat hij niet behoeft gekontroleerd te worden, want hij ontvangt niets dan die gelden, die zich zelven als het ware wijzen; als pachtgelden en huren, enz.; hij boekt die en doet er jaarlijks rekening en verantwoording van; verder ontvangt hij de akzijnsen en direkte belastingen, maar die kollekteert hij niet; hij ontvangt de resultaten van de kollekte; zij worden door anderen gekollekteerd en gebragt op dag- en week- en maandstaten en driemaandelijksche staten, en bij den ontvanger gebragt, gewaarmerkt door hem die ze gekollekteerd heeft, en goedgekeurd door den kontroleur; en nu ontvangt de ontvanger die gelden even eenvoudig als die andere ontvangsten, en boekt ze. Zoo eenvoudig is zijn werkkring. De kas wordt van tijd tot tijd geïnspekteerd door B. en W.; de borgtogt is waarborg, dat er niets van wordt weggenomen, en jaarlijks wordt rekening en verantwoording gedaan. De akzijnsen en de direkte belastingen worden ontvangen door de sub-ontvangers; dezen hebben boven zich een kontroleur, en zoo is de tweede persoon de kontroleur, die kontroleert wat van akzijnsen en direkte belastingen wordt ontvangen. Waarom er nu moeten zijn een hoofd-kantoor en sub-ontvanger, dat zijn zaken die praktisch blijken noodzakelijk te zijn: aan alle toegangen van de stad moet gelegenheid zijn om te ontvangen; de verschillende ontvangsten aldaar worden dagelijks overgestort aan het hoofdkantoor midden in de stad; en er zijn twee sub-ontvangers, waarvan de een bepaald tot zijn werk heeft de turf- en de andere de hondenbelasting, terwijl aan het hoofdkantoor wordt ontvangen de akzijns op de wijnen en sterke dranken en de direkte belastingen, enz. Nu wordt bij dat alles gemist de direkteur, en waarom? omdat men meent, dat de werkzaamheden door hem in de laatste jaren uitgeoefend, wel door den ontvanger en den kontroleur kunnen worden verrigt, en dat, als eerstgenoemde van 9 tot 1 uur op zijn kantoor is, hij wel tijd heeft om aan B. en W. die inlichtingen te geven, welke zij mogten noodig hebben. Men heeft gemeend, dat de werkzaamheden niet van dien aard zijn, dat zij den tijd van *drie*, maar van *twee* personen vorderen, en men er geen drie personen aanzienlijke traktementen voor moet geven, maar slechts twee behoorlijk bezoldigen moet. (*Vervolg morgen.*)

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.